

Liparis L.C.Rich 1817

Trên thế giới có khoảng 250 giống, Việt nam có 61.

1 *Liparis acuminata* Hook.f. 1890

Ảnh: Orchidfotos

Ảnh: Orchidfotos

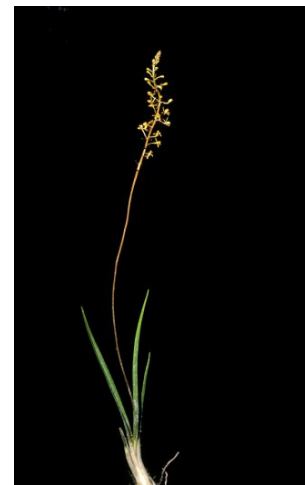
Tên Việt: Nhãn diệp nhọn (PHH), Tai dê (TH).

Mô tả: Địa lan cao chùng 30 phân, lá 4-6 chiếc dài 20 phân, rộng 5-8 phân. Chùm hoa ở ngọn cao 30-40 phân, hoa 7-10 chiếc, to 2 phân.

Nơi mọc: Thái Nguyên, Đà Lạt, Đồng Nai.

2 *Liparis acutissima* Rchb. f. 1878

Ảnh: J. B. Comber

Ảnh: J. B. Comber

Tên Việt: Nhãn diệp rất nhọn (PHH) Tai dê cỏ (TH).

Mô tả: Địa lan thân cao 2-3 phân, lá 3-4 chiếc, dài 15-20 phân như lá cỏ. Chùm hoa mọc ở ngọn dài 30-40 phân, hoa 10-15 chiếc, to 2 phân, nở vào mùa Hạ.

Nơi mọc: Đồng Nai, Phú Quốc.

3 *Liparis atrosanguinea* Ridl. 1870

Đồng danh: *Liparis conspicua* J.J.Sm. 1928; *Liparis tabularis* Rolfe 1908; *Liparis tixieri* Guillaumin 1961.

Tên Việt: Nhãn diệp đen đỏ (PHH), Tai dê đỏ đen (TH).

Mô tả: Địa lan cao 10-15 phân, lá 5-6 chiếc. Chùm hoa ở ngọn cao 40-50 phân, hoa 10-15 chiếc, to 2-2.5 phân nở vào mùa Hạ.

Nơi mọc: Lâm Đồng, Phú Quốc.

Ảnh: André Schuiteman

Ảnh: Nguyễn vũ Khôi

Liparis aurita Ridl (1885) - xin xem *Liparis delicatula* Hook. f.

4 *Liparis averyanoviana* Szlachetko 1993.

Đồng danh: *Liparis bootanensis* Griffith var. *angustissima* S. C. Chen & K. Y. Lang.

Tên Việt:

Mô tả: Địa lan hay phong lan, củ cao 3 phân, lá 1 chiếc dài 20 phân. Chùm hoa dài 10-15 phân, hoa 30-35 chiếc, to 8-10 ly, nở vào mùa Thu.

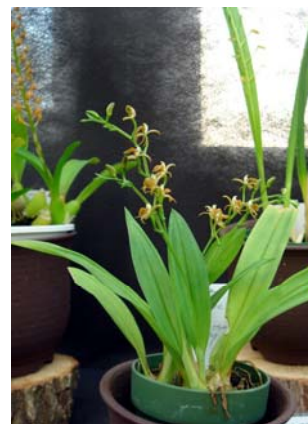
Nơi mọc: Cúc Phương, Ninh Bình, Phong Nha, Kẻ Bàng.

Ảnh: fm2.fieldmuseum.org

5 *Liparis balansae* Gagnep. 1932

Đồng danh: *Stichorkis balansae* (Gagnep.) Marg., Szlach. & Kulak 2008.

Ảnh: orchids.la.coocan.jp

Tên Việt: Nhãn diệp Balansa (PHH), Tai dê Bắc (TH).

Mô tả: Phong lan hay Thạch lan, lá 1 chiếc. Chùm hoa dài 10-25 phân, hoa 10-15 chiếc, to 2 phân nở vào mùa Thu.

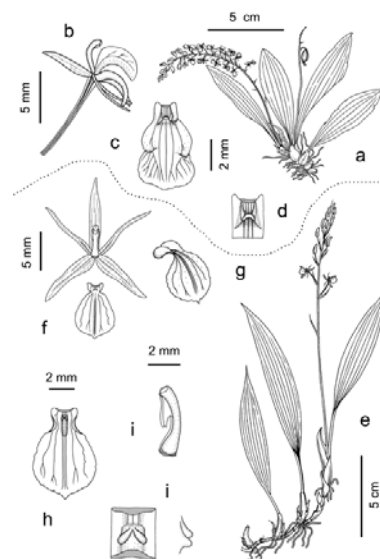
Nơi mọc: Vị Xuyên, Hà Giang, Mai Châu, Hoà Bình, Kon Plông, Kon Tum.

6 *Liparis bautingensis* Tang et F.T. Wang 1974

Mô tả: Phong lan hay thạch lan thân bò dài. Củ bẹ 1-2 phân mọc cách xa nhau 1.5-4 phân. Lá một chiếc dài 4-12 phân, rộng 1.5-2 phân. Dó hoa dài 8-20 phân, hoa 3-15 chiếc, nở vào tháng 11-12.

Nơi mọc: Cao Bằng, Hà Giang.

Hình vẽ: Leonid Averyanov (e,f,g,h,i)

7 *Liparis bootanensis* Griff. 1851

Đồng danh: *Liparis pterostyloides* Szlach. 1993; *Liparis ruybarrettoi* S.Y.Hu & Barretto 1976; *Liparis subplicata* Tang & F.T.Wang 1974.

Ảnh: Nguyễn ánh Xuân

Ảnh: Nguyễn ánh Xuân

Tên Việt: Nhãn diệp Butan (PHH), Tai dê giáo (TH).

Mô tả: Phong lan hay thạch lan nhỏ củ cao 2.5 phân, lá 2 chiếc dài 20 phân. Chùm hoa dài 35 phân, hoa 15-20 chiếc, to 1.8 phân, 2-3 tháng mới tàn.

Nơi mọc: Quản Bạ, Vị Xuyên, Hà Giang, Kon Plông, Kon Tum, Tây nguyên, Lâm Đồng.

8 *Liparis caespitosa* (Thouars) Lindl. 1825

Đồng danh: *Liparis caespitosa* [Lamarck] Lindley 1825, *Liparis laurisilvatica* Fukuy.
Malaxis caespitosa Thouars.

Ảnh: Orchidfoto

Ảnh: Orchidfoto

Ảnh: Nguyễn vũ Khôi

Tên Việt: Nhãn diệp bụi (PHH).

Mô tả: Phong lan cao 10-15 phân, củ cao 1.5 phân, lá 1 chiếc dài 10-15 phân. Chùm hoa cao 10 phân, hoa 5-15 chiếc, to 8 ly, nở vào mùa Hạ.

Nơi mọc: Khắp Bắc, Trung, Nam.

9 *Liparis campylostalix* Rchb.f.1876

Đồng danh: *Liparis auriculata* var. *kumokiri* (F.Maek.) M.Hiroe 1971; *Liparis giraldiana* Kraenzl. 1905; *Liparis kumokiri* F.Maek. 1936.

Ảnh: Nguyễn minh Đức

Ảnh: Nguyễn minh Đức

Tên Việt: Nhãn diệp biến trực (PHH), Tai dê ít hoa (TH).

Mô tả: Địa lan, lá 2 chiếc. Chùm hoa ở ngọn cao 10-25 phân, hoa 10-15 chiếc, to 1 phân, nở vào mùa Hạ.

Nơi mọc: Langbiang, Đà Lạt.

10 *Liparis chapaensis* Gagnep. 1932

Đồng danh: *Stichorkis chapaensis* (Gagnep.) Marg., Szlach. 2008.

Ảnh: Phan kể Lộc

Ảnh: orchidata.com

Tên Việt: Nhãn diệp Sa Pa (PHH), Tai dê núi (TH).

Mô tả: Phong lan hay thạch lan nhỏ cao 10 phân, củ cao 1 phân, lá 1 chiếc. Chùm hoa dài 5-10 phân, hoa 5-7 chiếc to 1-1.5 phân, nở vào mùa Thu.

Nơi mọc: Lai Châu, Sơn La, Lào Cai, Tam Đảo.

11 *Liparis compressa* (Blume) Lindl. 1830

Đồng danh: *Malaxis compressa* Blume, 1825, *Leptorchis compressa* [Bl.] Kuntze 1891; *Liparis compressa* var *maxima* J.J. Sm 1931.

Ảnh: Jana Schornickova

Mô tả: Phong lan nhỏ, củ hơi dẹp, lá 1 chiếc. Chùm hoa cao 10-15 phân, hoa to 1 phân, nở từng chiếc một. Hoa nở vào mùa Hè.

Nơi mọc: Jana Schornickova thấy tại núi Bì Đúp, Lâm Đồng tháng 7-2011.

12 *Liparis conopea* Aver. 1997

Tên Việt:

Mô tả: Phong lan hay thạch lan nhỏ mọc ở những nơi có rêu. Hoa màu vàng xanh, nở vào mùa Đông.

Nơi mọc: Ba Bể, Chợ Đồn, Bắc Cạn.

Ảnh: Phan Kế Lộc

13 *Liparis cordifolia* Hooker F. 1889

Đồng danh: *Liparis argentopunctata* Aver. 1988; *Liparis keitaoensis* Hayata 1918.

Ảnh: species.ac.cn

Ảnh: zh.wikipedia.org

Tên Việt: Nhãn diệp hình tim (PHH), Tai dê lá tim (TH).

Mô tả: Địa lan hay thạch lan nhỏ. Lá 1 chiếc ôm lấy chùm hoa cao 15 phân. Hoa 6-20 chiếc to 1.8-2 phân nở vào Hạ-Thu.

Nơi mọc: Lai Châu, Hà Sơn Bình, Lào Cai, Tam Đảo, Hà Nam Ninh.

14 *Liparis crassibasis* J.J.Sm 1928

Phong lan hay thạch lan Leonid Averyanov tìm thấy ở núi Ngọc Linh, Kon Tum.

Chưa tìm thấy hình ảnh và tư liệu.

15 *Liparis delicatula* Hook.f. 1890

Đồng danh: *Leptorkis delicatula* (Hook.f.) Kuntze 1891; *Platystyliparis delicatula* (Hook.f.) Marg. 2007.

Hình vẽ: efloras.org

Hình vẽ: orchid.unibas.ch

Tên Việt:

Mô tả: Phong lan nhỏ, lá 2-3 chiếc. Chùm hoa cao 5-10 phân, hoa 10-15 chiếc, to 5-7 ly, nở vào mùa Đông.

Nơi mọc: Lào Cai, Bắc Cạn, Tam Đảo.

Liparis dalatensis Guillaumin 1961 - xin xem *Liparis regneri* Finet 1908.

16 *Liparis dendrochiloides* Aver. 1988

Mô tả: Thạch lan hay phong lan, củ bẹ hơi dẹp lên thẳng, mọc sát nhau, cao 3-5 phân. Lá 1 chiếc, dài 30-40 phân, rộng 2-4 phân. Chùm hoa cao 25-35 phân. Hoa nở vào tháng 11-12.

Nơi mọc: Lâm Đồng, Lào Cai, Quảng Bình, Thanh Hóa, Thừa Thiên - Huế.

Ảnh: Nguyễn tiên Hiệp, Leonid Averyanov, Phan kể Lộc

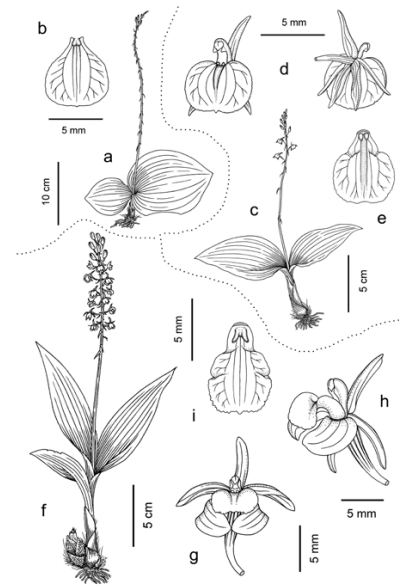
Liparis dendrochiloides Seidenf. ex Aver xin xem ***Stichorkis dendrochiloides*** (Seidenf. ex Aver.) Marg., Szlach. & Kulak.

17 ***Liparis deflexa*** Hook. f.1890

Mô tả: Địa lan củ bẹ mọc sát nhau, cao 1-1.5 phân. Lá 2 chiếc lên thẳng, dài 7-10 phân, rộng 3-5 phân. Dò hoa cao 20-30 phân, hoa 10-20 chiếc, nở vào tháng 6- 8.

Nơi mọc: Lào Cai, Hoàng Liên Sơn.

Hình vẽ: Leonid Averyanov (c,d,e)

18 ***Liparis distans*** C.B. Clarke 1889

Đồng danh: *Liparis macrantha* Hook.f. 1889; *Liparis oxyphylla* Schltr. 1919; *Liparis yunnanensis* Rolfe 1903.

Ảnh: Phan kế Lộc

Ảnh: Nguyễn minh Đức

Tên Việt: Tai dê cách (TH).

Mô tả: Phong lan hay thạch lan, lá 2-3 chiếc. Chùm hoa cao 20-30 phân, hoa 5-7 chiếc, to 2.5 phân, nở vào mùa Hạ-Thu.

Nơi mọc: Lào Cai, Yên Bái, Tam Đảo, Lâm Đồng.

19 ***Liparis elliptica*** Wight 1851

Đồng danh: *Liparis lyonii* (Ames) Ames 1915; *Liparis platybulba* Hayata 1914; *Liparis wightii* Rchb.f.1861; *Stichorkis elliptica* (Wight) Marg., Szlach. & Kulak 2008.

Ảnh: Orchid species.com

Ảnh: 7a.biglobe.ne.jp

Tên Việt: Nhãn diệp bầu dục (PHH), Tai dê xoan (TH).

Mô tả: Phong lan nhỏ, củ hơi dẹt mọc sát nhau, lá 2 chiếc. Chùm hoa dài 6-13 phân, hoa 15-20 chiếc, to 3-4 phân, nở vào Thu-Đông.

Nơi mọc: Tam Đảo, Vĩnh Phú, Hà Nam Ninh, Tây Nguyên.

20 *Liparis emarginata* Aver. 1997

Tên Việt: Nhãn diệp.

Mô tả: Phong lan hay địa lan nhỏ, lá 2 chiếc. Chùm hoa dài 20 phân, hoa nhiều và nhỏ.

Nơi mọc: Mai Châu, Hoà Bình.

Ảnh: Leonid Averyanov

21 *Liparis ferruginea* Lindl. 1848

Đồng danh: *Empusa ferruginea* (Lindl.) M.A.Clem. & D.L.Jones 2005.

Ảnh: orchid.unibas.ch

Ảnh: flickr.com

Tên Việt: Nhãn diệp.

Mô tả: Địa lan mọc ở nơi ẩm ướt, lá 3-6 chiếc. Chùm hoa cao tới 65 phân, hoa 10-15 chiếc, to 1 phân, nở vào Xuân-Hạ.

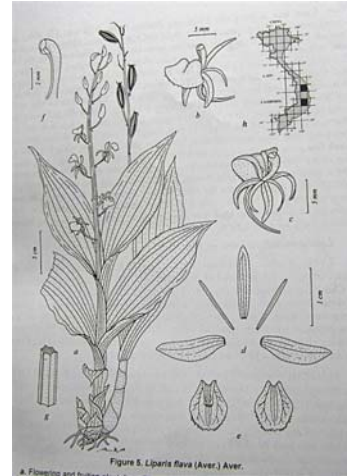
Nơi mọc: Đắc Nông, Đắc Klông, Đắc Lắc.

22 *Liparis flava* Aver. 1999

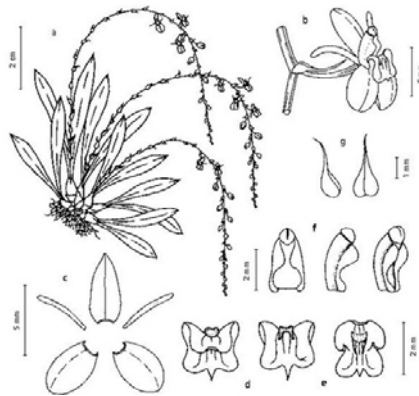
Tên Việt:

Mô tả: Địa lan cao 40-60 phân, lá 3-6 chiếc dài 20-35 phân, rộng 5-10 phân. Chùm hoa ở ngọn dài 15-25 phân, hoa 5-20 chiếc, to 1.5-2 phân, màu vàng xanh, nở vào mùa Xuân-Hạ

Nơi mọc: Lạc Dương, Lâm Đồng.

23 *Liparis filiformis* Aver. 2005

Hình vẽ và ảnh: Leonid Averyanov

Tên Việt:

Mô tả: Phong lan nhỏ, củ 5 ly-1 phân, lá 2 chiếc dài 3-7 phân. Chùm hoa dài 6-18 phân, hoa to 5-6 ly, nở vào Thu-Đông.

Nơi mọc: Nguyên Bình, Trùng Khánh, Cao Bằng, Quản Bạ, Hà Giang, Cúc Phương, Ninh Bình, Ba Thuộc, Thanh Hoá.

24 *Liparis gibbosa* Finet 1908

Đồng danh: *Disticholiparis gibbosa* (Finet) Marg. & Szlach.

Ảnh: Phan kể Lộc

Ảnh: Phan kể Lộc

Tên Việt: Nhãn diệp (PHH), Tai dê gù (TH).

Mô tả: Phong lan hay thạch lan, lá 1 chiếc. Chùm hoa det và dài 15 phân, hoa to 4-5 ly nở liên tiếp chiếc 1-2 chiếc vào Hạ-Thu.

Nơi mọc: Lâm Đồng.

25 *Liparis gigantea* C.L. Tso, 1933

Ảnh: Nguyễn tiên Hiệp, Leonid Averyanov, Phan kể Lộc

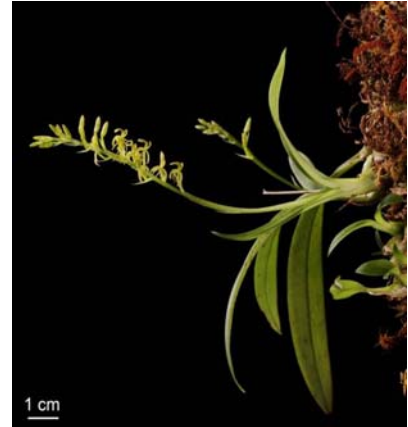
Mô tả: Phong lan hay thạch lan, củ bẹ cao 8-20 phân, lá 3-6 chiếc, dài 10-18 phân, rộng 3.5-8 phân. Dò hoa cao 20-45 phân. Hoa màu tím sẫm ngang, to 1.8-2.2 phân, nở vào tháng 2-5.

Nơi mọc: Hòa Bình, Khánh Hòa, Lâm Đồng, Ninh Thuận, Quảng Bình, Thanh Hóa, Thừa Thiên - Huế, Tuyên Quang, Vĩnh Phúc.

26 *Liparis honbaensis*

Do nhóm khoa học gia Cộng Hòa Tiệp-Việt Nam: Jan Ponert, R. Rybkova, T. Q. Tâm, T. B. Vương, T. Vy, J. Skornickova, P. Vacík và K. Petrzela cho biết nhưng không rõ chi tiết.

Nơi mọc: Hòn Bà.

27 *Liparis latilabris* Rolfe, J. Linn. 1903.

Ảnh: Nguyễn tiến Hiệp, Leonid Averyanov, Phan kể Lộc

Mô tả: Thạch lan hay địa lan, thân cao 3-5 phân, lá 2 chiếc, dài 10-35 phân, rộng 1.5-3 phân. Dò hoa lên thẳng có nhiều hoa nở vào tháng 4-10.

Nơi mọc: Bắc Kạn, Cao Bằng, Điện Biên, Hà Giang, Hòa Bình, Lào Cai, Lai Châu, Ninh Bình, Quảng Bình, Thái Nguyên, Thanh Hóa.

28 *Liparis latifolia* Lindl 1830

Ảnh: Nguyễn vũ Khôi

Mô tả: Phong lan, củ cao 8 phân, lá 1 chiếc, dài 15-20 phân, rộng 3-4 phân. Dò hoa chỉ cao bằng lá, có 15-20 hoa, nở vào tháng 11.

Nơi mọc: Kiên Giang, Phú Quốc.

29 *Liparis longibracteata* Aver., sp. nov.

Ảnh: Leonid Averyanov

Mô tả: Phong lan hay địa lan củ hình quả trứng cao 1.5-3 phân, lá một chiếc, dài 30-40 phân, rộng 2-4 phân. Dò hoa cao 25-30 phân. Hoa nở vào tháng 8-10.

Nơi mọc: Bắc Kạn, Cao Bằng, Hà Giang, Hòa Bình, Quảng Bình, Thái Nguyên, Thanh Hóa.

30 *Liparis luteola* Lindley 1830.

Ảnh: Nguyễn tiến Hiệp, Leonid Averyanov, Phan kể Lộc

Tên Việt: Nhãn diệp.

Mô tả: Phong lan hay thạch lan, thân cao 6-7 phân, lá 2 chiếc. Chùm hoa dài 6-16 phân, hoa 5-10 chiếc, to 1.5 phân, màu xanh, môi màu xanh nâu, nở vào mùa Đông.

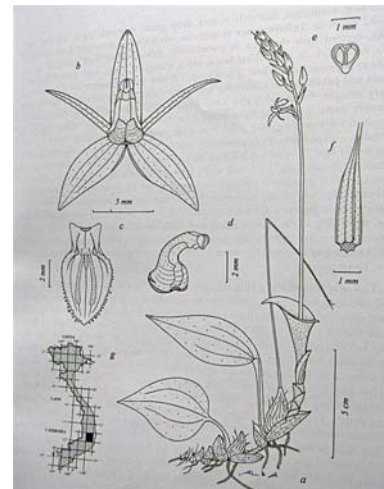
Nơi mọc: Mai Châu, Hòa Bình.

31 *Liparis mamillata* Aver 2003

Tên Việt:

Mô tả: Địa lan nhỏ cao 6-16 phân, lá 1 chiếc. Chùm hoa mọc cùng với lá cao 6-12 phân, hoa 6-12 chiếc, to 1-1.4 phân, màu vàng xanh nhạt, nở vào mùa Xuân.

Nơi mọc: Núi Chu Yang Sinh, Krông Bông, Đắk Lắk.

Hình vẽ: Leonid Averyanov

32 *Liparis mannii* H. G. Reichenbach 1872

Đồng danh: *Leptorkis mannii* (H. G. Reichenbach) Kuntze.

Ảnh: Nông Văn Duy

Ảnh: Nguyễn Tiến Hiệp, Leonid Averyanov, Phan Kế Lộc

Tên Việt: Nhãn diệp Mann (PHH), Tai dê ấn (TH).

Mô tả: Phong Lan hay thạch lan, củ nhỏ 1-2 phân, lá 1 chiếc. Chùm hoa dài 9-13 phân, hoa 10-15 chiếc, màu vàng sậm, to 2-3 ly, nở vào mùa Thu.

Nơi mọc: Quán Bạ, Hà Giang, Hoà Bình, Cúc Phương.

33 *Liparis mantidopsis* Szlach 1993

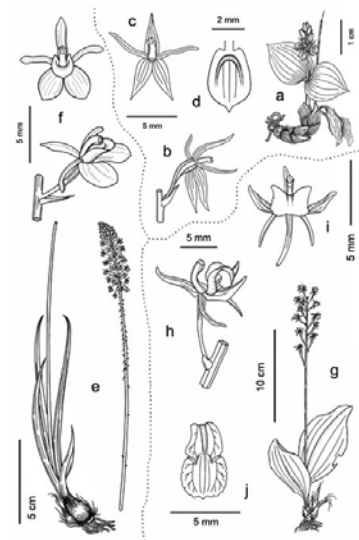
Chưa tìm thấy hình ảnh và tư liệu.

34 *Liparis nana* Rolfe, 1913

Mô tả: Địa lan hay thạch lan nhỏ, củ cao 5 phân, mọc sát nhau. Lá 2-3 chiếc, dài 1-2 phân, rộng 1-2 phân. Dò hoa mọc thẳng, cao 2-3.5 phân, từ 3-8 hoa, màu tím, nở vào tháng 5-7.

Nơi mọc: Lâm Đồng, Đà Lạt.

Hình vẽ: Leonid Averyanov (a,b,c,d)

35 *Liparis nervosa* (Thunb.) Lindl. 1830

Đồng danh: *Liparis bambusaefolia* Makino 1892;; *Liparis hachijoensis* Nakai 1921; *Liparis nervosa* f. *kappleri* (Rchb.f.) Christenson & Carnevali 1996; *Liparis nervosa* subsp. *granitica* Carnevali & I.Ramírez 2003; *Liparis nervosa* var. *formosana* (Rchb.f.) M.Hiroe 1971; *Liparis nervosa* var. *khasiana* (Hook.f.) P.K.Sarkar 1984.

Ảnh: Orchidspecies

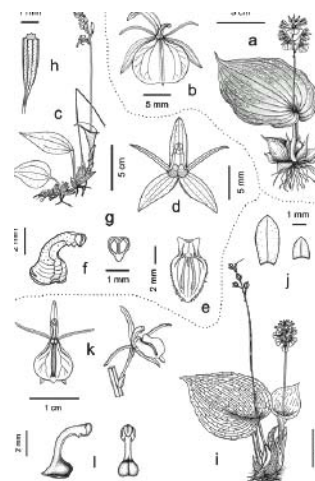
Ảnh: botanyboy.org

Tên Việt: Nhãn diệp gân (PHH), Tai dê gân (TH).

Mô Tả: Địa lan cao 20-30 phân, lá 3-6 chiếc. Chùm hoa cao 25-35 phân, hoa 15-20 chiếc to 1.3 phân nở vào Hạ-Thu.

Nơi mọc: Khắp Bắc, Trung, Nam.

36 *Liparis ngoclinensis* Aver., sp. nov

Ảnh và hình vẽ (i,j,k): Leonid Averyanov

Mô Tả: Phong lan hay địa lan, củ hình quả trứng, cao 2-3 phân, cuống lá cao 6-12 phân, lá hơi tròn, mỏng, dài 8-16 phân, rộng 7-12 phân. Chùm hoa dài 15-20 phân, hoa 10-15 chiếc nở từ tháng 6-8.

Nơi mọc: Ngọc Linh, Kon Tum.

37 *Liparis nigra* Seidenf. 1969

Đồng danh: *Diteilis nigra* (Seidenf.) M.A.Clem. & D.L.Jones 2005.

Ảnh: orchid.zafriko.pl

Ảnh: Nông Văn Duy

Tên Việt: Nhãn diệp đen (PHH), Tai dê đen (TH).

Mô tả: Địa lan mọc ở nơi ẩm ướt, lá 3-4 chiếc. Chùm hoa ở ngọn cao 25-35 phân, hoa 10-20 chiếc, to 1.5 phân, nở vào mùa Xuân.

Nơi mọc: Sa Pa, Lào Cai, Tam Đảo, Ba Vì.

Một số khoa học gia cho rằng cây này với cây *Lip. gigantea* cũng chỉ là một.

38 *Liparis odorata* (Willd.) Lindl., 1830

Ảnh: Orchid Species

Mô tả: Địa lan củ cao 1-1.25 phân, lá 2-3 chiếc, dài 3-15 phân, rộng 2.5-6 phân. Dò hoa cao 15-40 phân, nhiều hoa màu xanh nhạt, điểm sắc vàng hay nâu, nở vào tháng 5-7.

Nơi mọc: Cao Bằng, Bắc Kạn, Lào Cai.

39 *Liparis oppositifolia* Szlachetko, Fragm. 1993.

Chưa tìm thấy hình ảnh.

Tên Việt: Nhãn điệp lá đối.

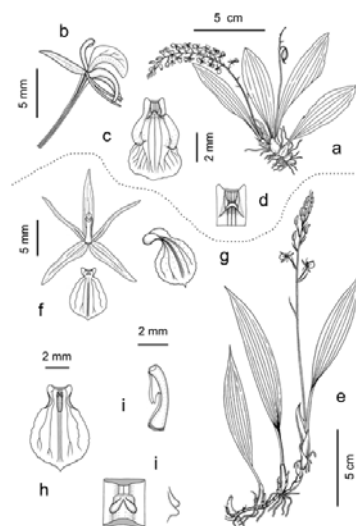
Mô tả: Địa lan, củ cao 1.6-2.4 phân, lá 2 chiếc. Chùm hoa cao 32 phân, hoa màu xanh to 5-6 ly nở vào mùa Thu.

Nơi mọc: Đồng Nai, Bình Phước.

40 *Liparis penduliflora* Szlach1993

Mô tả: Địa lan hay thạch lan, củ cao 6-10 phân. Lá 1 chiếc, dài 5-8 phân, rộng 1.5-2 phân. Dò hoa dài 8-12 phân, hoa nở vào tháng 9.

Nơi mọc: Lào Cai.

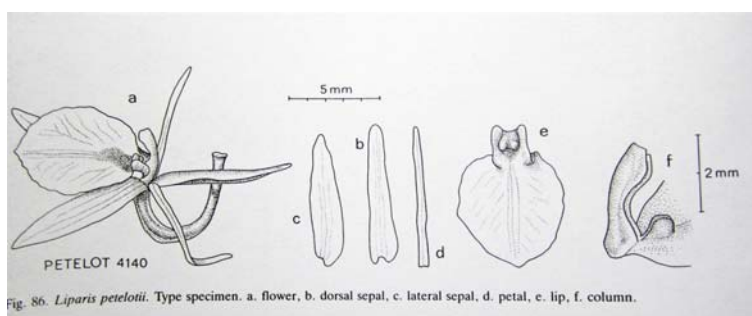
Hình vẽ: Leonid Averyanov (a,b,c)

41 *Liparis petelotii* Gagnep.1932

Tên Việt: Nhãn điệp Petelot (PHH), Tai dê Sapa (TH).

Mô tả: Phong lan, lá 2 chiếc, chùm hoa ở ngọn cao 20 phân, hoa to 1 phân.

Nơi mọc: Lai Châu, Sơn La, Tả Vần, Sa Pa, Cao Bằng, Tam Đảo, Ba Vì.

Hình vẽ: Petelot

42 *Liparis petiolata* (D.Don) P.F.Hunt & Summerh. 1966

Đồng danh: *Liparis nepalensis* Lindl. 1825; *Liparis pulchella* Hook.f. 1889.

Ảnh: Orchid species

Ảnh: board.trekkingthai.com

Tên Việt: Nhãn điệp cuống (PHH), Tai dê cuống (TH).

Mô tả: Địa lan, lá 2 chiếc, chùm hoa ở ngọn dài 10-20 phân, hoa 10-15 chiếc, to 1 phân, nở vào mùa Xuân-Hạ.

Nơi mọc: Lai Châu, Sơn La, Sa Pa, Cao Bằng, Yên Bái.

43 *Liparis petraea* Aver. & Averyanova 2006

Ảnh: Phan kế Lộc

Ảnh: Nông Văn Duy

Tên Việt:

Mô tả: Địa lan cao 20-30 phân, lá 1-3 chiếc, chùm hoa ở ngọn, cao 15 phân, hoa 10-15 chiếc to 1 phân, nở vào mùa Hạ.

Nơi mọc: Lâm Đồng.

Liparis piriformis Szlach (1993) - xin xem *Liparis sootenzanensis* Fukuy. (1933).

44 *Liparis plantaginea* Lindl. 1830

Đồng danh: *Liparis selligera* Rchb.f. 1876; *Stichorkis plantaginea* (Lindl.) Marg., Szlach. & Kulak 2008.

Ảnh: Orchidspecies

Ảnh: xtbg.ac.cn

Tên Việt: Nhãn diệp mã đề (PHH), Tai dê mã đề (TH).

Mô tả: Địa lan, cao 20-25 phân, lá 2 chiếc. Chùm hoa cao 15-25 phân, hoa 10-15 chiếc, to 2.5 phân, nở vào Xuân-Hạ.

Nơi mọc: Sơn La, Lai Châu, Tam Đảo, Vĩnh Phúc.

45 *Liparis pumila* Aver. 2003

Ảnh: Nguyễn tiên Hiệp, Leonid Averyanov, Phan kể Lộc

Mô tả: Phong lan rất nhỏ, củ cao 5-7 ly, lá 1 chiếc dài 1-5 phân, rộng 5-8 ly. Dò hoa lên thẳng, cao 1-3.5 phân với 5-20 hoa, nở vào tháng 2-4.

Nơi mọc: Bắc Kan, Cao Bằng, Hà Giang, Hà Tĩnh, Hòa Bình, Ninh Bình, Phú Thọ, Quảng Bình, Sơn La, Thái Nguyên, Thanh Hóa

46 *Liparis pygmaea* King & Pantling, 1898.

Đồng danh: *Liparis nana* Rolfe.

Tên Việt: Nhãn diệp lùn.

Mô tả: Phong lan hay thạch lan, lá 2 chiếc. Chùm hoa ở ngọn, cao 5 phân, hoa 1-3 chiếc, to 5-7 ly, nở vào mùa Hạ.

Nơi mọc: Đà Lạt, Lâm Đồng.

Hình vẽ: *The Orchids of the Sikkim-Himalaya*

47 *Liparis regnieri* Finet 1908

Đồng danh: *Liparis craibiana* Kerr 1927; *Liparis dalatensis* Guillaumin 1961.

Ảnh: jusa.sakura.ne.jp

Ảnh: orchidsonline.com.au

Tên Việt: Nhãn diệp Regnier (PHH), Tai dê Đà Lạt (TH).

Mô tả: Địa lan, cao 15-20 phân, lá 3-4 chiếc. Chùm hoa ở ngọn, dài 23-35 phân, hoa nhiều và to 1.5 phân, nở vào mùa Hạ.

Nơi mọc: Lâm Đồng, Đồng Nai.

48 *Liparis resupinata* Ridl. 1886

Đồng danh: *Liparis ridleyi* Hook.f. 1889; *Platystyliparis resupinata* (Ridl.) Marg. 2007.

Ảnh: Orchidfoto.com

Ảnh: Orchidfoto.com

Tên Việt:

Mô tả: Phong lan, lá 2-4 chiếc. Chùm hoa dài 10-30 phân, hoa 24-35 chiếc, to 2 phân, nở vào mùa Thu cho đến mùa Đông.

Nơi mọc: Lâm Đồng, Đồng Nai.

49 *Liparis rheedei* Lindl. 1830

Đồng danh: *Diteilis rheedei* (Lindl.) M.A.Clem. & D.L.Jones 2005; *Liparis paludigena* Kerr 1927; *Liparis transtillata* Ridl. 1896.

Ảnh: orchid.unibas.ch

Ảnh: orchid.unibas.ch

Tên Việt: Lan tai dê tím (TH).

Mô tả: Địa lan thân cao 10-20 phân, lá 3-5 chiếc. Chùm hoa ở ngọn cao 20-45 phân, hoa to 2-3 ly.

Nơi mọc: Cao Bằng, Lâm Đồng.

50 *Liparis rhodochila* Rolfe 1908

Ảnh: Nguyễn vũ Khôi

Ảnh: Nguyễn vũ Khôi

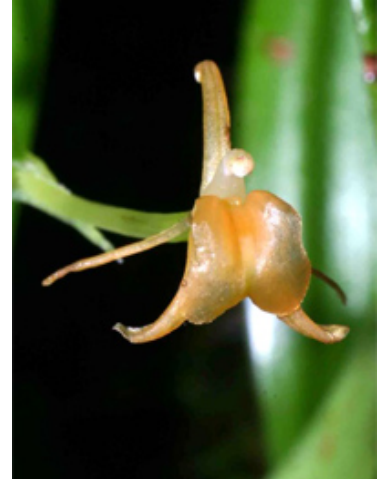
Tên Việt:**Mô tả:** Phong lan, lá 2 chiếc. Chùm hoa dài 15-20 phân, hoa 20-25 chiếc to 9 ly nở vào mùa Thu.**Nơi mọc:** Phú Quốc. Lần đầu ghi nhận mọc tại VN.51 *Liparis rhombea* J.J. Sm. 1910**Đồng danh:** *Stichorkis rhombea* (J.J.Sm.) Marg., Szlach. & Kulak 2008.

Ảnh: asiaticgreencom

Ảnh: nov-orchidee.nl

Tên Việt: Tai dê Côn đảo (TH).**Mô tả:** Phong lan, lá 1-2 chiếc, chùm hoa dài 7-25 phân, hoa 20-30 chiếc, to 1 phân, nở vào Xuân-Hạ.**Nơi mọc:** Bà Rịa - Vũng Tàu, Côn Đảo.

52 *Liparis rivularis* Aver**Tên Việt:****Mô tả:** Phong lan nhỏ, cao 8-10 cm, củ nhỏ 1 một chiếc. Chùm hoa dài 3-5 cm, hoa 4-6 chiếc nở vào tháng 11-12.**Nơi mọc:** Tam Dương, Lai Châu, Lạc Dương, Lâm Đồng, Ngọc Linh, Kon Tum.**Ảnh:** Leonid Averyanov53 *Liparis sootenzanensis* Fukuy. 1933**Đồng danh:** *Liparis shaoshunia* S.S.Ying 1977.**Ảnh:** Orchidspecies**Ảnh:** kinmatsu.idv.tw**Tên Việt:****Mô tả:** Địa lan, thân cao 15-25 phân, lá 3-5 chiếc, chùm hoa ở ngọn dài 20-30 phân, hoa 10-15 chiếc, to 1.5 phân, nở vào mùa Xuân.**Nơi mọc:** Vườn quốc gia Bi Đúp.

54 *Liparis sparsiflora* Aver. 2003

Ảnh: Nguyễn tiến Hiệp, Leonid Averyanov, Phan kể Lộc

Tên Việt:**Mô tả:** Phong lan, củ cao 8-12 phân, lá 1-2 chiếc. Chùm hoa dài 8-12 phân, hoa 4-8 chiếc, to 8 ly, màu trắng hơi pha xanh, nở vào mùa Thu.**Nơi mọc:** Đắc Glei, Kon Tum.55 *Liparis stricklandiana* Rchb.f. 1880**Đồng danh:** *Liparis malleiformis* W.W. Sm.1921; *Liparis stricklandiana* var. *longibracteata* S.C. Chen 1983; *Stichorkis stricklandiana* (Rchb.f.) Marg., Szlach. & Kulak 2008.

Ảnh: orchids.wikia.com

Ảnh: plant.csdb.cn

Tên Việt: Tai dê xanh (TH).**Mô tả:** Phong lan, củ cao 3 phân, lá 2 chiếc, chùm hoa dài 20-26 phân, hoa 20-30 chiếc, mọc dày, to 4 ly, nở vào mùa Thu.**Nơi mọc:** Sa Pa, Tam Đảo, Vĩnh Phúc.

Liparis sutepensis Rolfe ex Downie - xin xem *Liparis tschangii* Schecter.

56 *Liparis superposita* Ormerod, 2007

Ảnh: Nguyễn tiến Hiệp, Leonid Averyanov, Phan kể Lộc

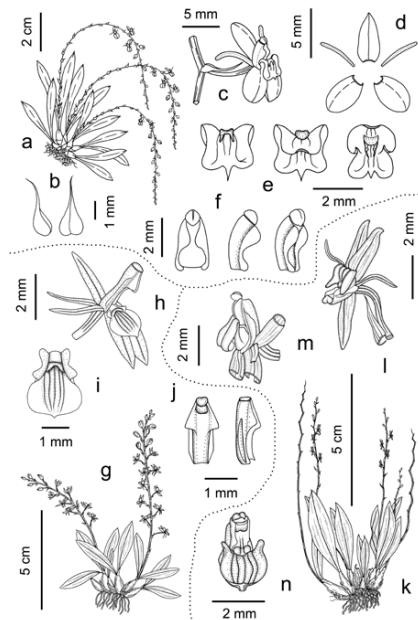
Mô tả: Thạch lan hiếm khi mọc trên cây, thân bò dài cách xa nhau 1-3 phân, cao 2-2.5 phân. Lá 1 chiếc, dài 8-16 phân, ngang 3-4 phân. Dò hoa dài 14-17 phân, hoa 4-6 chiếc, nở từ tháng 10-3.

Nơi mọc: Cao Bằng, Hà Giang, Hòa Bình, Sơn La.

57 *Liparis tenuis* Rolfe ex Downie 1925

Mô tả: Phong lan rất nhỏ, củ cao 1 phân, lá 2-3 chiếc, dài 2-4 phân, rộng 8-12 ly. Dò hoa cao 6-10 phân, hoa 3-10 chiếc, nở từ tháng 12- 2.

Nơi mọc:

Hình vẽ: Leonid Averyanov (i,k,m,n)

58 *Liparis tripartita* Aver. & Averyanova 2006

Ảnh: Nguyễn tiến Hiệp, Leonid Averyanov, Phan kể Lộc

Mô tả: Thạch lan hay phong lan, củ cao 8-10 phân, lá dài 12-18 phân, rộng 5-8 ly. Dò hoa cong, không cao hơn lá, hoa nhiều nở vào tháng 9-10.

Nơi mọc: Ba Thuộc, Thanh Hóa.

59 *Liparis tschangii* Schlechter 1924.

Đồng danh: *Liparis sutepensis* Rolfe ex Downie.

Ảnh: orchid.unibas.ch

Ảnh: orchid.unibas.ch

Tên Việt:

Mô tả: Địa lan củ cao 1-2 phân, lá 2 chiếc. Chùm hoa dài 10-30 phân, hoa 10-20 chiếc, to 5-6 ly, màu xanh, nở vào mùa Thu.

Nơi mọc: Tây Nguyên.

60 *Liparis viridiflora* (Bl) Lindl. 1830

Ảnh: plantphoto.cn

Ảnh: plantphoto.cn

Tên Việt: Nhãn điệp hoa xanh (PHH), Tai dê nền (TH).

Mô tả: Phong lan, thạch lan hay địa lan, lá 2 chiếc. Chùm hoa dài 25 phân, hoa 30-40 chiếc, mọc sát vào nhau, to 6-7 ly, nở vào mùa Thu.

Nơi mọc: Lai Châu, Hà Giang, Tam Đảo, Vĩnh Phúc, Hà Nam Ninh, Thừa Thiên - Huế, Tây Nguyên, Lâm Đồng, Đồng Nai.